

PASTĀSTI MAN KULTŪRU

(Projekta ID: NPHZ-2024-10158)

**VIETĒJO VALODU APGUVES
INTERESES VEICINĀŠANA CAUR
INTERAKTĪVU KULTŪRAS
APZINĀŠANU**

IZPĒTES REZULTĀTI

Saturs

IEVADS	3
LATVIJAS IZPĒTES REZULTĀTI	4
ZVIEDRIJAS IZPĒTES REZULTĀTI	7
SOMIJAS IZPĒTES REZULTĀTI	10
IGAUNIJAS IZPĒTES REZULTĀTI	13
KOPSAVILKUMS	16

IEVADS

“Tell Me Culture” ir Nordplus horizontālais projekts (NPHZ-2024/10158).

Projekta mērķis ir **uzlabot vietējo valodu prasmes**, apvienojot mācību procesu ar **vietējo tūrismu un kultūras mantojuma apgūšanu un stāstīprasmi**, vienlaikus **veicinot interesi par sava reģiona un valsts vēsturi**, tādējādi pievēršot lielāku uzmanību mazāk zināmām vietām un reģioniem partnervalstīs.

Projekta partneri pārstāv četras valstis:

- SIA Valodu Mape no Latvijas,
- B-Creative Association no Zviedrijas,
- Learning for Integration ry no Somijas un
- EE-MTÜ Selts Raeküla no Igaunijas.

Ar šo aptauju partnerība cer atklāt galvenos šķēršļus intereses trūkumam par vietējo valodu un kultūras mantojumu un iespējamās risinājumus, pamatojoties uz visu iesaistīto mērķa grupu – jauniešu, pieaugušo un senioru – atbildēm.

IZPĒTES REZULTĀTI PARTNERU VALSTĪS (I)

Latvija

Demogrāfiskā informācija

Latvijā aptaujas laikā tika apkopotas 16 atbildes.

Puse no aptaujātajiem bija skolēni vecumā līdz 17 gadiem.

Pārējie bija pieaugušie, no kuriem ceturtdaļa bija vecuma grupā 55+.

Pašvērtējums

Lielākā daļa (13 no 16) savas zināšanas novadpētniecībā un kultūras mantojumā vērtē ar 3 vai 4 ballēm no 5, savukārt 2 respondenti savas zināšanas vērtē visaugstākajā līmenī.

Aktivitātes, kas ietekmē interesi par vietējām valodām un kultūru

Tikai 1 respondents nepiekrīt, ka ekskursijas veicinātu interesi par vietējo kultūras mantojumu un valodas apguvi.

68,8% aptaujāto uzskata, ka esošie mācību materiāli tikai daļēji veicina jauniešu interesi par vietējām valodām.

Kā **galvenie šķēršļi** tiek minēti:

- Angļu valodas lielā ietekme ikdienas aktivitātēs (75%),
- Izpratne par vietējās valodas saglabāšanas nozīmi (50%).

Informācijas pieejamība

- 87,5% ir informēti par vietējām ekskursijām un 15 no 16 respondentiem vietējā tūrisma informācijas pieejamību uzskata par ļoti labu vai teicamu.
- 37,5% meklē tūrisma informāciju sociālajos medijos, vietējā informācijas centrā vai tā mājaslapā, kā arī no citu ieteikumiem.

Izvēlētās mācību metodes

Uz jautājumu par interaktīviem un stāstītprasmes uzdevumiem kā palīgelementiem, lai uzlabotu paaudžu dialogu, atbildes dalās uz pusēm:

- 43,8% saka "drīzāk jā", savukārt
- 56,3% tam pilnībā piekrīt.

Kā redzam, visi respondenti uzskata, ka šie elementi ir noderīgi komunikācijā.

Par vērtīgākajām **vietējās valodas un kultūras apguves metodēm** aptaujātie uzskata šādas (bija iespējamās vairākas atbildes):

- Vietējās ekskursijas (50%),
- Stāstītprasmes aktivitātes ar vietējiem iedzīvotājiem (18.8%)
- Īsi tūrisma video (12.5%) un izglījoši materiāli (12.5%)
- Podkāsti un audio materiāli (6,3%)

Šī aptauja liecina, ka respondenti piekrīt, ka **informācijas aprite par vietējā tūrisma aktivitātēm ir plaši pieejama** dažādās platformās un **zināšanas par kultūras mantojumu var pozitīvi ietekmēt paaudžu dialogu**, kā arī interesi apgūt vietējās valodas.

Lai uzlabotu situāciju, ir jāveicina divi aspekti: **angļu valodas ietekmes mazināšana ikdienā**, ieviešot saistošākas aktivitātes vietējās valodās, piemēram, **vietējās ekskursijas, komunikatīvās stāstīprasmes aktivitātes un izglītojošos materiālus**, savukārt audiomateriāli netiek uzskatīti par daudzsološiem, lai veicinātu interesi par vietējām vērtībām.

Šīs aktivitātes, pēc mūsu aptaujāto domām, varētu arī **uzlabot izpratni par vietējā kultūras mantojuma nozīmi un valodas saglabāšanu. Iesaistošs un interaktīvs saturs** varētu būt atslēga mazo valodu saglabāšanai un popularizēšanai vietējo iedzīvotāju vidū.

Izpētes rezultāti partneru valstīs (II)

Zviedrija

Demogrāfiskie dati

Zviedrijā Tell me culture aptaujā piedalījās 22 cilvēki – visi bija zviedri.

31,8% pārstāv vecuma grupu 55+, vēl 31,8% ir jaunieši līdz 17 gadiem, pārējie dalībnieki iekļaujas pieaugušo vecuma grupā no 24 līdz 54 gadiem.

Pašvērtējums

7 no aptaujātajiem savas vietējās kultūras zināšanas novērtēja kā zemākas par vidējo, tikmēr 10 dalībnieki tās novērtēja kā vidējas un 5 aptaujātie – kā ļoti labas vai izcilas.

Aktivitātes, kas ietekmē interesi par vietējām valodām un kultūru

- 40,9% aptaujāto uzskata, ka iesaistīšanās kultūras aktivitātēs ļoti uzlabotu interesi par vietējām valodām,
- savukārt 59,1 % uzskata, ka tas nedaudz uzlabotu interesi.

Kā **galvenie šķēršļi** tiek minēti:

- 40,9 % angļu valodas ietekme ikdienas aktivitātēs
- 54,5 % trūkst izpratnes par vietējo valodu saglabāšanas nozīmi

Informācijas pieejamība

- 40,9% nav informēti par vietējo tūrisma piedāvājumu reģionā
- savukārt 36,4% apstiprina vietējo ekskursiju pieejamību
- 27,2% uzskata, ka vietējā **tūrisma informācijas pieejamība un pieejamība** nav labi attīstīta,
- tikmēr 45,5% uzskata to par diezgan pieejamu
- 27,2% to vērtē kā ļoti labu vai izcilu.

Biežāk izmantotie resursi tūrisma informācijas iegūšanai:

- 40,9 % Vietējā tūrisma vietne
- 22,7 % Ieteikumi no citiem
- 18,2 % Tūrisma centrs
- 18,2 % Sociālie mediji

Izvēlētās mācību metodes

Uz jautājumu, cik ļoti **vietējās ekskursijas veicinātu interesi par vietējo kultūras mantojumu un dzimtās valodas apguvi**

- 40,9% atbildēja, ka tas ļoti palīdzētu
- 59,1 % - nedaudz

Par vērtīgākajām **vietējās valodas un kultūras apguves metodēm** aptaujātie uzskata šādas (bija iespējamās vairākas atbildes)::

- 40,9 % Stāstīprasmes aktivitātes ar vietējiem iedzīvotājiem
- 27,3 % Īsi tūrisma video
- 13,6 % Vietējās ekskursijas

Visi respondenti uzskata, ka **stāstīprasmei kā nozīmīgai sastāvdaļai būtu pozitīva ietekme:**

- 54,5 % Iespējams
- 40,9 % Jā

Zviedrija

Apkopojot šos rezultātus, aptaujātie zviedru iedzīvotāji tic stāstītprasmei kā saistošai un paaudzes vienojošai darbībai.

Tas arī stiprinātu vietējo sabiedrību, jo angļu valodas ietekme ir atzīta par galveno šķērsli vietējās kultūras un valodas apguvē.

Interaktīvākas, saistošākas, komunikācijas aktivitātes ievērojami uzlabotu interesi un izpratni par vietējo kultūras mantojumu.

Aptaujāto izvēlētās mācīšanās un informācijas meklēšanas metodes atklāj nepieciešamību pēc pasākumiem, kas ietver kopienas līdzdarbošanos un komunikāciju, nevis ierastās mācīšanās metodes.

Izpētes rezultāti partneru valstīs (III)

Somija

Demogrāfiskie dati

Somijā kultūras aptaujā Tell me piedalījās 10 cilvēki. Visi aptaujātie galvenokārt bija skolu pedagogi no Somijas, izņemot vienu respondentu no Igaunijas.

Lielākā vecuma grupa bija 55+ (40%), nākamās lielākās grupas bija 45-54 (30%) un 24-34 (30%).

Runājot par aptaujāto lietotajām valodām, visi runā somu un angļu valodā (100%) un 90% prot arī zviedru valodu. Citas minētās valodas: galvenokārt franču un krievu, daži prot arī igauņu, itāļu un spāņu valodas.

Pašvērtējums

Lielākā daļa aptaujāto (60%) vērtē, ka ļoti labi pārzina vietējo vēsturi un kultūras mantojumu, un 30% uzskata, ka zina to diezgan labi.

Aktivitātes, kas ietekmē interesi par vietējām valodām un kultūru

- 40% atbildēja, ka izglītības sistēma veicina jauniešu interesi, savukārt 30% domāja, ka tā nav atbalstoša, tikmēr 30% nebija pārliecināti.

Kā **galvenie šķēršļi** tika minēti:

- Vairums minēja angļu valodas ietekmi ikdienas aktivitātēs (60%),
- 40% mācību satura ir novecojis un nav saistošs
- 40% trūkst izpratnes par to, kā saglabāt vietējās valodas.

Informācijas pieejamība

- Atbildot **par iespējām piedalīties vietējās ekskursijās savā pilsētā vai rajonā**, lielākā daļa (80%) atbildēja jā, un tikai 10% atbildēja, ka tādu nav un 10% atbildēja, ka nezina.
- 50% vietējā tūrisma **piedāvājumu un informācijas pieejamības un pieejamības līmeni** novērtēja kā labu, 30% - kā vidēju un 20% - kā diezgan sliktu. Nevienš no aptaujātajiem to nav novērtējis kā ļoti labu.

Visbiežāk **izmantotie avoti** tūrisma informācijas iegūšanai:

- 40% grāmatas un publikācijas,
- 40% vietējās ekskursijas un tūrisma vietnes,
- 10% tūrisma informācijas centri
- 10% sociālajie mediji.

Izvēlētās mācību metodes

- 80% aptaujāto uzskata, ka vietējās ekskursijas ievērojami uzlabotu interesi par vietējo kultūras mantojumu un dzimtās valodas apguvi,
- 20% uzskata, ka tas nedaudz uzlabotu interesi.

Kas attiecas uz **starppaaudžu dialogu veicinošām interaktīvām stāstīprasmes aktivitātēm**,

- vairākums (80%) piekrīt
- 20% uzskata - visticamāk.

Kā **saistošākās mācību** metodes tika minētas:

- 30% stāstīprasmes aktivitātes ar vietējiem iedzīvotājiem,
- 30% vietējās ekskursijas,
- 20% interaktīvas spēles.
- Daži minēja arī izglītības materiālus un visu iepriekš minēto.

Secinām, ka aptaujāto vidū domas dalījās, vai vietējās valodas apguves veicināšana izglītības sistēmā ir pietiekami atbalstīta. Uz jautājumu, vai ir iespējams apmeklēt vietējās ekskursijas savā apkārtnē, lielākā daļa (80%) atbildēja, ka jā, tomēr, jautājot par vietējā tūrisma piedāvājumu un informācijas pieejamības un pieejamības līmeni, tikai puse aptaujāto uzskatīja, ka tas ir labs, 30% – vidējs. Domājot par vietējās ekskursijas ietekmi uz interesi par vietējo kultūras mantojumu un dzimtās valodas apguvi, lielākā daļa (80%) atbildēja, ka tas to ļoti uzlabotu. Aptaujātie uzskata, ka interaktīvās aktivitātes un stāstīprasmes uzdevumi uzlabotu dialogu starp paaudzēm, lielākā daļa (80%) atbildēja apstiprinoši. Vietējās kultūras iepazīšanā par vissaistošākajām tika atzītas tieši stāstīprasmes aktivitātes ar vietējiem iedzīvotājiem, vietējās apskates ekskursijas un interaktīvas spēles.

Izpētes rezultāti partneru valstīs (IV)

Igaunija

Demogrāfiskie dati

Igaunijā apkopotas 34 atbildes. Jaunieši vecumā līdz 23 gadiem veidoja 20,6% aptaujāto. 20,6% bija arī vecuma grupā no 24 līdz 44 gadiem, 45-54 gadi (29,4%) un tikpat arī vecuma grupa 55+.

Pašvērtējums

14 cilvēki (41,2%) no 34 savas zināšanas par novadpētniecību un kultūras mantojumu vērtē ar 4 punktiem no 5.

12 cilvēki (35,3%) savas zināšanas vērtē ar 3 punktiem. Tikai 1 cilvēks savas zināšanas novērtē visaugstākajā līmenī, 5 punkti.

Aktivitātes, kas ietekmē interesi par vietējām valodām un kultūru

- 41,2% aptaujāto uzskatīja, ka vietējās ekskursijas ievērojami uzlabotu interesi par kultūru un kultūras mantojumu.
- Tam nedaudz piekrita 58,8%.
- 52,9% aptaujāto uzskata, ka esošie mācību materiāli atbalsta jauniešu interesi par vietējām valodām.

Kā **galvenie šķēršļi** tika minēti:

- Angļu valodas ietekme ikdienā (82,4%)
- Novecojis mācību saturs (41,2%)
- Trūkst izpratnes par vietējās valodas saglabāšanas nozīmi (29,4%)

Informācijas pieejamība

79,4% aptaujāto ir informēti par vietējo ekskursiju pieejamību. Tikai 1 aptaujātais uzskata, ka vietējo ekskursiju pieejamība ir augsta. 5,9% aptaujāto uzskata, ka pieejamība ir ļoti slikta. 32,4% un 26,5% aptaujāto viedokļi svārstās starp 3 un 4 punktiem.

88,2% aptaujāto informāciju par vietējām ekskursijām meklē sociālajos medijos, 61,8% vietējā tūrisma vietnēs un 47,1% uzklausu citu cilvēku ieteikumus.

Izvēlētās mācību metodes

Uz jautājumu par interaktīvām un stāstītprasmes aktivitātēm kā elementu, kas uzlabotu paaudžu dialogu, atbildes dalās: 50% ļoti iespējams, 41,2% - daļēji un 8,8% domāja, ka drīzāk nē.

Kā redzam, aptaujātie uzskata, ka šie elementi ir noderīgi komunikācijai.

Saistošākās mācību metodes:

- vietējās ekskursijas (73.5%),
- stāstītprasmes aktivitātes ar vietējiem (64.7%)
- izglītojoši materiāli (52.9%)
- interaktīvas spēles (50%)
- īsi tūrisma video (47.1%)
- podkāsti un audio materiāli (38.2%)

Šis pētījums liecina, ka informācija par vietējā tūrisma aktivitātēm ir plaši pieejama dažādās platformās. Zināšanas par kultūras mantojumu var pozitīvi ietekmēt paaudžu dialogu un interesi par vietējo valodu apguvi.

Lai veicinātu situāciju, jāuzlabo divi aspekti:

- samazināt angļu valodas ietekmi ikdienas aktivitātēs, ieviešot saistošākas aktivitātes vietējās valodās, piemēram, vietējās ekskursijas,
- komunikatīvās stāstītprasmes aktivitātes un izglītojošie materiāli,
- Audio materiāli netiek uzskatīti par daudzsološiem.

Kopsavilkums

Kaut arī kopumā bija paredzēts sasniegt 40 respondentus, partneri šīs cerības ir pārsnieguši, kopumā aptaujājot 82 cilvēkus no **Zviedrijas, Somijas, Igaunijas un Latvijas**.

Tāpat aptaujas dati aptver visas iesaistītās vecuma grupas – **jauniešus, pieaugušos un seniorus**.

Aptaujas "Pastāsti man kultūru" rezultāti atklāj **galvenos šī brīža šķēršļus**, kas kavē interesi par vietējo kultūras mantojumu un valodu un to apguvi:

- Visās aptaujās kā primārais traucēklis tika minēta **angļu valodas ietekme ikdienā**.
- Tam sekoja **izpratnes trūkums par kultūras mantojuma saglabāšanas nozīmi**.

Kā **iespējamus risinājumus** aptaujātie iesaka:

- leviest **mūsdienīgus** mācību materiālus;
- Aktivitātes, kas **veicina kopienas stiprināšanu**, piemēram:
 - Stāstīšanas aktivitātes ar vietējiem iedzīvotājiem
 - Vietējās ekskursijas
 - Izplatiet vairāk informācijas par vietējiem pasākumiem
 - Iesaistīt šajās aktivitātēs visu vecumu dalībniekus.

Projekta komandauzskata, ka **kultūra ir viens no galvenajiem elementiem, lai veidotu mūsu nākotni**, vienlaikus atzīstot vietējo kultūras mantojumu un tādējādi **veicinot toleranci un komunikāciju** starp paaudzēm un tautām, **saliedējot tās** kultūras kontekstā balstītās aktivitātēs.